

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
และการประพฤติมิชอบ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

เทศบาลตำบลริมเหนือ
อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

คำนำ

เหตุการณ์ความเสี่ยงด้านการทุจริตเกิดแล้วจะมีผลกระทบทางลบ ซึ่งปัญหามาจากสาเหตุต่าง ๆ ที่ค้นหาต้นตอที่แท้จริงได้ยาก ความเสี่ยงจึงจำเป็นต้องคิดล่วงหน้าเสนอ การป้องกันการทุจริต คือ การ แก้ปัญหาการทุจริตที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าส่วนราชการ และเป็นเจตจำนงของทุกองค์กรที่ร่วมต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ อันเป็นวาระเร่งด่วนของรัฐบาล การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กร จะช่วยให้เป็นหลักประกันใน ระดับหนึ่งได้ว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มี การทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาส ที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่า องค์กรที่ไม่มี การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้ โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด องค์กรบริหารส่วนตำบลท่าหิน เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐให้บริหารงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล โดยการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจะ เป็นเครื่องมือหนึ่งในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลเพื่อลดปัญหาการทุจริตภาครัฐ ที่กำหนดให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของ รัฐ โดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการ บริหารงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการ ตรวจสอบ เฝ้าระวัง เพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการ ทุจริตประพฤติ มิชอบได้ เทศบาลตำบลริมเหนือจึงได้ดำเนินการ ประเมินความเสี่ยงในองค์กรขึ้น เพื่อให้หน่วยงานมีมาตรการระบบหรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง ของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิด การทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

สำนักปลัด
เทศบาลตำบลริมเหนือ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยง	๑
การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร	๑
กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๑
องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต	๒
ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๓
ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๓
การประเมินความเสี่ยงการทุจริตของเทศบาลตำบลริมเหนือ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗	๔ - ๑๗

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปี ๒๕๖๗

ของเทศบาลตำบลริมเหนือ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

๑. วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยง

มาตรการป้องกันการทุจริตจะสามารถลดความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมิน ความเสี่ยงการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงการ ทุจริตให้แก่บุคลากรในองค์กร ถือเป็นการป้องกันการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การดำเนินการของ องค์กรจะไม่มี การทุจริต หรือกรณี ที่พบกับการทุจริตจะช่วยเป็น หลักประกันระดับหนึ่งว่า การดำเนินการของ องค์กรจะไม่มี การทุจริต หรือในกรณี ที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่ประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมา ใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดย ให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระ อีกต่อไป วัตถุประสงค์ของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรฐานระบบ หรือ แนวทางในการบริหาร จัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการ ทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ ต่อไป

๒. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อน ปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติ ของการ ฝ้า ระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และ ยอมรับจากผู้ ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงาน) เป็นลักษณะ pre – decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นลักษณะการ กำกับติดตามความ เสี่ยงเป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ post – decision

๓. กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

กรอบตามหลักของ การควบคุมภายในองค์กร COSO ๒๐๑๓ (Committee of sponsoring Organizations ๒๐๑๓) ซึ่งมาตรฐาน COSO เป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับมาตั้งแต่เริ่มออกประกาศใช้เมื่อปี ๑๙๙๑ สำหรับมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบ ๑๗ หลักการ ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

หลักการที่ ๑ องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม

หลักการที่ ๒ คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับ ดูแล

หลักการที่ ๓ คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจการสั่งการชัดเจน

หลักการที่ ๔ องค์กร จูงใจ รักษาไว้ และจูงใจพนักงาน

หลักการที่ ๕ องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๒ การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

หลักการที่ ๖ กำหนดเป้าหมายชัดเจน

หลักการที่ ๗ ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม

หลักการที่ ๘ พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต

หลักการที่ ๙ ระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๓ กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

หลักการที่ ๑๐ ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

หลักการที่ ๑๑ พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม

หลักการที่ ๑๒ ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้

องค์ประกอบที่ ๔ สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and communication)

หลักการที่ ๑๓ องค์กรข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ

หลักการที่ ๑๔ มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในสามารถดำเนินการต่อไปได้

หลักการที่ ๑๕ มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจจะกระทบต่อการควบคุม ภายใน

องค์ประกอบที่ ๕ กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล (Monitoring Activities)

หลักการที่ ๑๖ ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน

หลักการที่ ๑๗ ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในทันเวลา และเหมาะสม

ทั้งนี้ องค์ประกอบการควบคุมภายในแต่ละองค์ประกอบจะต้องสอดคล้องและสัมพันธ์กัน มีอยู่จริงและสามารถนำไปปฏิบัติได้ จึงจะทำให้การควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ

๔. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย pressure/incentive หรือแรงกดดัน หรือแรงจูงใจ Opportunity หรือโอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการกำกับควบคุมภายในมี จุดอ่อน และRationalization หรือ หาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

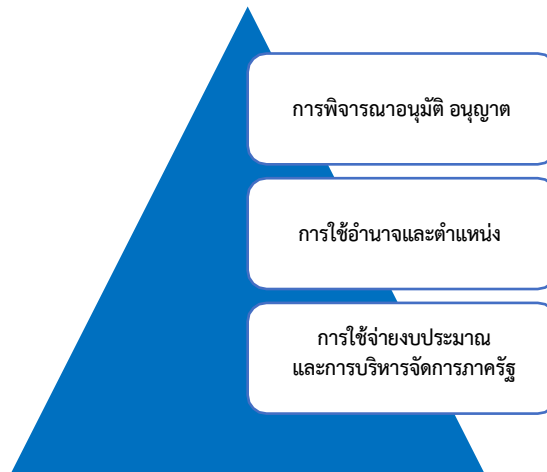
๕. ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๕.๑ ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวข้องกับการอนุมัติพิจารณา อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจ ให้บริการ ประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

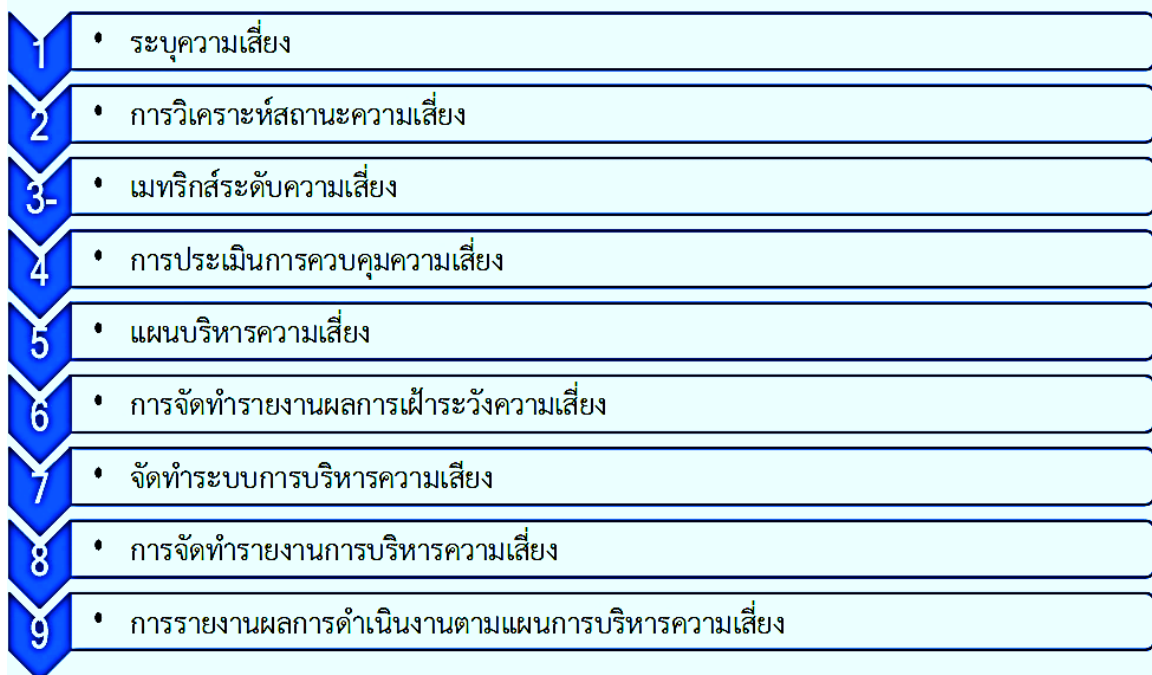
๕.๒ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๕.๓ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

๖. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๙ ขั้นตอน ดังนี้

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ของเทศบาลตำบลริมเหนือ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

๑. ขั้นตอนที่ ๑. การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

เทคนิคในการระบุความเสี่ยงหรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริต ด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

- WORK SHOP
- การระดมสมอง
- การออกแบบสอบถาม
- ถกเถียงหยิบยกประเด็นที่มีโอกาสเกิด
- การสัมภาษณ์
- เปรียบเทียบวิธีปฏิบัติกับองค์กรอื่น

เทศบาลตำบลริมเหนือได้ประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต

ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนของการดำเนินงานหรือ การปฏิบัติหน้าที่ ตามภารกิจของหน่วยงาน ประกอบด้วยประเด็นดังต่อไปนี้

๑.๑ การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

โอกาส/ความเสี่ยงต่อการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
	know factor ความเสี่ยงที่เคยเกิด	Unknow factor ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิด
๑.การพิจารณาอนุมัติอนุญาตอาจมีคณะกรรมการบางท่านเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ขออนุญาตบางรายที่มีคุณสมบัติไม่ถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์การสุ่มตรวจสอบสถานที่ตั้งสถานประกอบการที่ขอ		✓
๒. อนุญาตอาจมีการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ขออนุญาตบางรายไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์		✓
๓. มีการรับค่าอำนวยความสะดวกเพื่อกระตุ้นให้มีการดำเนินการที่รวดเร็วขึ้น		✓
๔. เรียกรับสินบนในการพิจารณาใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร บ้านอื่น ๆ		✓
๕. ผลประโยชน์ทับซ้อนรับจ้างเขียนแบบแปลนและตรวจเอง		✓
๖. เจ้าหน้าที่สมยอมหรือมีส่วนรู้เห็นกับบุคคลหรือนิติบุคคลในการดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลงรื้อถอนหรือเคลื่อนย้ายอาคารโดยมิชอบด้วยกฎหมาย		✓

๑.๒ การใช้อำนาจตามกฎหมาย / การให้บริการตามภารกิจ

โอกาส/ความเสี่ยงต่อการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
	know factor ความเสี่ยงที่เคยเกิด	Unknow factor ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิด
๑. การออกระเบียบ กฎหมาย ข้อสั่งการต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์มีผลประโยชน์ทับซ้อน		✓
๒. การจัดโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานที่แอบแฝงหรือกำหนดเงื่อนไขที่เกินความจำเป็นทำให้การจ่ายงบประมาณที่ไม่คุ้มค่า โปร่งใส		✓
๓. การจ่ายเงินอุดหนุนต่าง ๆ มีการนำรายชื่อบุคคลที่ไม่มีสิทธิหรือนำรายชื่อบุคคลจากโครงการอื่นโดยบุคคลนั้น ๆ ไม่รู้ว่ามียาชื่อเป็นผู้รับเงินอุดหนุน		✓
๔. การนำรถยนต์ส่วนบุคคลไปใช้ในภารกิจส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวกับงานของทางราชการ		✓
๕. การนำทรัพย์สินของราชการไปใช้ส่วนตัว		✓
๖. เจ้าหน้าที่ที่มีการยกเลิกใบเสร็จรับเงินในระบบทำให้การรายงานการรับเงินประจำวันน้อยกว่าที่รับไว้จริง รับเงินและออกใบเสร็จรับเงินแล้วแต่ไม่นำเงินสด เช็ค นำฝากธนาคารในวันนั้น แต่นำฝากในภายหลังและอาจนำเงินไปใช้ส่วนตัวก่อน		✓
๗. การประเมินภาษีป้ายใช้อัตราการประเมินผิดประเภทที่ใช้ฐานข้อมูลเดิมโดยไม่มีการออกสำรวจจริง		✓
๘. การยื่นแบบเสียภาษีมีการลงเวลาย้อนหลังยื่นระยะเวลาที่กำหนด		✓
๙. การสำรวจตรวจแบบป้ายขนาดป้ายสำรวจรู้เห็นเป็นใจกับผู้ยื่นให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน		✓
๑๐. การอุทธรณ์การประเมินภาษีใช้ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลกับผู้มีอำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์		✓

๑.๓ การจัดซื้อจัดจ้าง

โอกาส/ความเสี่ยงต่อการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
	know factor ความเสี่ยงที่เคยเกิด	Unknow factor ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิด
๑. การตรวจรับงานโครงการมีการจ่ายสินบนเพื่อให้ตรวจผ่านไปได้		✓
๒. การตรวจรับของเจ้าหน้าที่แต่ละคนใช้ดุลพินิจไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน		✓
๓. การตรวจการจ้างไม่ตรงตามรูปแบบราชการโดยมีการเรียกรับเงินหรือผลประโยชน์จากผู้รับจ้าง		✓
๔. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุเป็นไปอย่างไม่ถูกต้อง		✓

๑.๔ การบริหารงานบุคคล

โอกาส/ความเสี่ยงต่อการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
	know factor ความเสี่ยงที่เคยเกิด	Unknow factor ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิด
๑. การเรียกรับผลประโยชน์เพื่อรับพนักงานเข้าทำงาน		✓
๒. ความไม่โปร่งใสในการบริหารงานบุคคลมีการซื้อขายตำแหน่ง การประเมินความดีความชอบการแต่งตั้งโยกย้าย		✓
๓. การแต่งตั้งคณะกรรมการให้กับพรรคพวกมีระบบเส้นสายระบบอุปถัมภ์		✓
๔. กระบวนการสรรหาพนักงานไม่มีความโปร่งใส		✓

๒. ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์ความเสี่ยง

เป็นการใช้ข้อมูลจากตารางการระบุความเสี่ยงในตาม ตารางขั้นตอนที่ ๑ มาแยกเพื่อแสดงสถานะความเสี่ยง การทุจริต ออกตามรายสีไฟจราจร **เขียว เหลือง ส้ม แดง** โดยระบุสถานะของความเสี่ยงในช่องสีไฟจราจร โดยความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียดดังนี้

- **สถานะสีเขียว** : เป็นความเสี่ยงระดับต่ำ
- **สถานะสีเหลือง** : เป็นความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความครอบคลุมระมัดระวังในระหว่างปฏิบัติงานตามปกติการควบคุมดูแล
- **สถานะสีส้ม** : เป็นกระบวนการความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้มาเกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงาน ภายในองค์กรมีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุมหรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ
- **สถานะสีแดง** : เป็นความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักไม่สามารถ ตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรือสม่ำเสมอ

โดยเทศบาลตำบลริมเหนือได้มีการวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริตของเทศบาลตำบลริมเหนือ ตามขั้นตอนที่ ๑ ไว้ดังนี้

การอนุมัติ อนุญาต

ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	สีเขียว	สีเหลือง	สีส้ม	สีแดง
๑. การพิจารณาอนุมัติอนุญาตอาจมีคณะกรรมการบางท่านเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ขออนุญาตบางรายที่มีคุณสมบัติไม่ถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์การสุ่มตรวจสอบสถานที่ตั้งสถานประกอบการที่ขอ	✓			
๒. อนุญาตอาจมีการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ขออนุญาตบางรายไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์	✓			
๓. มีการรับค่าอำนวยความสะดวกเพื่อกระตุ้นให้มีการดำเนินการที่รวดเร็วขึ้น	✓			
๔. เรียกรับสินบนในการพิจารณาใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร บ้าน อื่น ๆ	✓			
๕. ผลประโยชน์ทับซ้อนรับจ้างเขียนแบบแปลนและตรวจเอง	✓			
๖. เจ้าหน้าที่สมยอมหรือมีส่วนรู้เห็นกับบุคคลหรือนิติบุคคลในการดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลงหรือถอนหรือเคลื่อนย้ายอาคารโดยมิชอบด้วยกฎหมาย	✓			

๒.๑ การใช้อำนาจตามกฎหมาย / การให้บริการตามภารกิจ

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	สีเขียว	สีเหลือง	สีส้ม	สีแดง
๑. การออกระเบียบ กฎหมาย ข้อสั่งการต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์มีผลประโยชน์ทับซ้อน	✓			
๒. การจัดโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานที่แอบแฝงหรือกำหนดเนื้องานที่เกินความจำเป็นทำให้การจ่ายงบประมาณที่ไม่คุ้มค่าโปร่งใส	✓			
๓. การจ่ายเงินอุดหนุนต่าง ๆ มีการนำรายชื่อบุคคลที่ไม่มีสิทธิหรือนำรายชื่อบุคคลจากโครงการอื่นโดยบุคคลนั้น ๆ ไม่รู้ว่ามียารชื่อบุคคลเป็นผู้รับเงินอุดหนุน	✓			
๔. การนำรถยนต์ส่วนบุคคลไปใช้ในภารกิจส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวกับงานของทางราชการ	✓			
๕. การนำทรัพย์สินของราชการไปใช้ส่วนตัว	✓			
๖. เจ้าหน้าที่ที่มีการยกเลิกใบเสร็จรับเงินในระบบทำให้การรายงานการรับเงินประจำวันน้อยกว่าที่รับไว้จริง รับเงินและออกใบเสร็จรับเงินแล้วแต่ไม่นำเงินสด เช็ค นำฝากธนาคารในวันนั้น แต่นำฝากในภายหลังและอาจนำเงินไปใช้ส่วนตัวก่อน	✓			
๗. การประเมินภาษีป้ายใช้อัตราการประเมินผิดประเภทใช้ฐานข้อมูลเดิม โดยไม่มีการออกสำรวจจริง	✓			
๘. การยื่นแบบเสียภาษีมีการลงเวลาย้อนหลังยื่นระยะเวลาที่กำหนด	✓			
๙. การสำรวจตรวจแบบป้ายขนาดป้ายสำรวจรู้เห็นเป็นใจกับผู้นยื่นให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน	✓			
๑๐. การอุทธรณ์การประเมินภาษีใช้ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลกับผู้มีอำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์	✓			

๒.๒ การจัดซื้อจัดจ้าง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	สีเขียว	สีเหลือง	สีส้ม	สีแดง
๑. การตรวจรับงานโครงการมีการจ่ายสินบนเพื่อให้ตรวจผ่านไปได้	✓			
๒. การตรวจรับของเจ้าหน้าที่แต่ละคนใช้ดุลพินิจไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน	✓			
๓. การตรวจการจ้างไม่ตรงตามรูปแบบราชการโดยมีการเรียกรับเงินหรือผลประโยชน์จากผู้รับจ้าง	✓			
๔. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุเป็นไปอย่างไม่ถูกต้อง	✓			

๒.๓ การบริหารงานบุคคล

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	สีเขียว	สีเหลือง	สีส้ม	สีแดง
๑. การเรียกรับผลประโยชน์เพื่อรับพนักงานเข้าทำงาน	✓			
๒. ความไม่โปร่งใสในการบริหารงานบุคคลมีการซื้อขายตำแหน่ง การประเมินความดีความชอบการแต่งตั้งโยกย้าย	✓			
๓. การแต่งตั้งคณะกรรมการให้กับพรรคพวกมีระบบเส้นสายระบบอุปถัมภ์	✓			
๔. กระบวนการสรรหาพนักงานไม่มีความโปร่งใส	✓			

๓. ขั้นตอนที่ ๓ เมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix)

คือการกำหนดค่าคะแนนความเสี่ยง ของปัจจัยความเสี่ยงตาม ตารางขั้นตอนที่ ๒ ตามระดับคะแนนความจำเป็นของการเฝ้าระวัง คุณกับ ระดับคะแนน ความรุนแรงของผลกระทบ ดังนี้

๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง มีแนวทางในการพิจารณาดังนี้

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรม หรือ ขั้นตอน นั้น เป็น MUST หมายถึงมีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการป้องกัน ไม่ดำเนินการ ไม่ได้ค่าของ MUST คือ ค่า อยู่ในระดับ ๒ หรือ ๓

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็นกิจกรรม หรือขั้นตอนรองของกระบวนการนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็น SHOULD หมายถึงมีความจำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต ค่าของ SHOULD คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๑ เท่านั้น

๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ มีแนวทางในการพิจารณาดังนี้

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตรภาคีเครือข่าย ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับ ผลกระทบทางการเงิน รายได้ลดรายจ่ายเพิ่ม Financial ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมายCustomer/User ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process หรือกระทบด้านการเรียนรู้องค์ความรู้ Learning & Growth ค่าอยู่ที่ ๑ หรือ ๒

๔. ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk – Control Matrix Assessment)

ขั้นตอนที่ ๔ ให้นำความเสี่ยงรวมจาก **ขั้นตอนที่ ๓** มาทำการประเมิน การควบคุม การทุจริตว่ามีระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ (คุณภาพการจัดการ สอดส่อง ฝ้าระวังในงานปกติ) โดยเกณฑ์คุณภาพการจัดการจะแบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ดี : จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานองค์กรไม่มีผลเสียทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม

พอใช้ : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานองค์กรแต่ยอมรับได้ มีความเข้าใจ

อ่อน : จัดการไม่ได้หรือได้เพียงส่วนน้อยการจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่ายมีผลกระทบถึง ผู้ใช้บริการ/ ผู้รับมอบผลงาน และยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

โดยเทศบาลตำบลริมเหนือได้ทำการ**ประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk – Control Matrix Assessment)** ตามขั้นตอนที่ ๓ ไว้ ดังนี้

๔.๑ การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยงระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยงระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยงระดับสูง
๑. การพิจารณาอนุมัติอนุญาตอาจมีคณะกรรมการบางท่านเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ขออนุญาตบางรายที่มีคุณสมบัติไม่ถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์การสุ่มตรวจสอบสถานที่ตั้งสถานประกอบการที่ขอ	ดี	✓		
๒. อนุญาตอาจมีการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ขออนุญาตบางรายไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์	ดี	✓		
๓. มีการรับค่าอำนวยความสะดวกเพื่อกระตุ้นให้มีการดำเนินการที่รวดเร็วขึ้น	ดี	✓		
๔. เรียกรับสินบนในการพิจารณาใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร บ้าน อื่น ๆ	ดี	✓		
๕. ผลประโยชน์ทับซ้อนรับจ้างเขียนแบบแปลนและตรวจเอง	ดี	✓		
๖. เจ้าหน้าที่สมยอมหรือมีส่วนรู้เห็นกับบุคคลหรือนิติบุคคลในการดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลงหรือถอนหรือเคลื่อนย้ายอาคารโดยมิชอบด้วยกฎหมาย	ดี	✓		

๔.๒ การใช้อำนาจตามกฎหมาย / การให้บริการตามภารกิจ

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยงระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยงระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยงระดับสูง
๑. การออกระเบียบ กฎหมาย ข้อสั่งการต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์มีผลประโยชน์ทับซ้อน	ดี	✓		
๒. การจัดโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานที่แอบแฝงหรือกำหนดเงื่อนไขที่เกินความจำเป็นทำให้การจ่ายงบประมาณที่ไม่คุ้มค่าโปร่งใส	ดี	✓		
๓. การจ่ายเงินอุดหนุนต่าง ๆ มีการนำรายชื่อบุคคลที่ไม่มีสิทธิหรือนำรายชื่อบุคคลจากโครงการอื่นโดยบุคคลนั้น ๆ ไม่รู้ว่ามียาชื่อเป็นผู้รับเงินอุดหนุน	ดี	✓		
๔. การนำรถยนต์ส่วนบุคคลไปใช้ในภารกิจส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวกับงานของทางราชการ	ดี	✓		
๕. การนำทรัพย์สินของราชการไปใช้ส่วนตัว	ดี	✓		
๖. เจ้าหน้าที่ที่มีการยกเลิกใบเสร็จรับเงินในระบบทำให้การรายงานการรับเงินประจำวันน้อยกว่าที่รับไว้จริง รับเงินและออกใบเสร็จรับเงินแล้วแต่ไม่นำเงินสด เช็ค นำฝากธนาคารในวันนั้น แต่ฝากในภายหลังและอาจนำเงินไปใช้ส่วนตัวก่อน	ดี	✓		
๗. การประเมินภาษีป้ายใช้อัตราการประเมินผิดประเภทใช้ฐานข้อมูลเดิมโดยไม่มีการออกสำรวจจริง	ดี	✓		
๘. การยื่นแบบเสียภาษีมีการลงเวลาย้อนหลังยื่นระยะเวลาที่กำหนด	ดี	✓		
๙. การสำรวจตรวจแบบป้ายขนาดป้ายสำรวจรู้เห็นเป็นใจกับผู้ยื่นให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน	ดี	✓		
๑๐. การอุทธรณ์การประเมินภาษีใช้ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลกับผู้มีอำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์	ดี	✓		

๔.๓ การจัดซื้อจัดจ้าง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยงระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยงระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยงระดับสูง
๑. การตรวจรับงานโครงการมีการจ่ายสินบนเพื่อให้ตรวจผ่านไป	ดี	✓		
๒. การตรวจรับของเจ้าหน้าที่แต่ละคนใช้ดุลพินิจไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน	ดี	✓		
๓. การตรวจการจ้างไม่ตรงตามรูปแบบราชการโดยมีการเรียกรับเงินหรือผลประโยชน์จากผู้รับจ้าง	ดี	✓		
๔. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุเป็นไปอย่างไม่ถูกต้อง	ดี	✓		

๔.๔ การบริหารงานบุคคล

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยงระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยงระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยงระดับสูง
๑. การเรียกรับผลประโยชน์เพื่อรับพนักงานเข้าทำงาน	ดี	✓		
๒. ความไม่โปร่งใสในการบริหารงานบุคคลมีการซื้อขายตำแหน่ง การประเมินความดีความชอบการแต่งตั้งโยกย้าย	ดี	✓		
๓. การแต่งตั้งคณะกรรมการให้กับพรรคพวกมีระบบเส้นสายระบบอุปถัมภ์	ดี	✓		
๔. กระบวนการสรรหาพนักงานไม่มีความโปร่งใส	ดี	✓		

๕. ขั้นตอนที่ ๕ มาตรการในการบริหารความเสี่ยง

กรณีที่เทศบาลตำบลริมเหนือได้ทำการประเมินการควบคุมความเสี่ยงใน ตามขั้นตอนที่ ๔ พบว่าความเสี่ยง การทุจริตอยู่ในระดับต่ำ จึงได้ทำการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง ในเชิงเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต

๕.๑ การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ

พ.ศ. ๒๕๕๘

รูปแบบพฤติการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
๑. การพิจารณาอนุมัติอนุญาตอาจมีคณะกรรมการบางท่าน เอื้อประโยชน์ให้กับผู้ขออนุญาตบางรายที่มีคุณสมบัติไม่ ถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์การสุ่มตรวจสอบสถานที่ตั้ง สถานประกอบการที่ขอ	- จัดให้มีการตรวจสอบการอนุญาตต่าง ๆ ให้ครบถ้วนตรง ตามหลักเกณฑ์การอนุญาต
๒. อนุญาตอาจมีการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ขออนุญาตบาง รายไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์	- จัดให้มีการตรวจสอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ที่มี หน้าที่สุ่มตรวจฯ
๓. มีการรับค่าอำนวยความสะดวกเพื่อกระตุ้นให้มีการดำ เนินการที่รวดเร็วขึ้น	- จัดให้มีการตรวจสอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ที่มี หน้าที่สุ่มตรวจฯ
๔. เรียกรับสินบนในการพิจารณาใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร บ้าน อื่น ๆ	๑. แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และพิจารณาอนุมัติ ๒. มีมาตรการป้องกันการรับสินบน
๕. ผลประโยชน์ทับซ้อนรับจ้างเขียนแบบแปลนและตรวจ เอง	๑. แต่งตั้งเป็นคณะกรรมการพิจารณาออกใบอนุญาต ๒. มีมาตรการจัดการเรื่องร้องเรียนการทุจริต
๖. เจ้าหน้าที่สมยอมหรือมีส่วนรู้เห็นกับบุคคลหรือนิติ บุคคลในการดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลงรี้อถอนหรือ เคลื่อนย้ายอาคารโดยมิชอบด้วยกฎหมาย	- มีมาตรการการรับสินบน

๕.๒ การใช้อำนาจตามกฎหมาย / การให้บริการตามภารกิจ

รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
๑. การออกระเบียบ กฎหมาย ข้อสั่งการต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์มีผลประโยชน์ทับซ้อน	- มีมาตรการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม
๒. การจัดโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานที่แอบแฝงหรือกำหนดเงื่อนไขงานที่เกินความจำเป็นทำให้การจ่ายงบประมาณที่ไม่คุ้มค่าโปร่งใส	- มีการเขียนรายละเอียดขอบเขตงานก่อนจัดทำโครงการทุกครั้ง
๓. การจ่ายเงินอุดหนุนต่าง ๆ มีการนำรายชื่อบุคคลที่ไม่มีสิทธิหรือนำรายชื่อบุคคลจากโครงการอื่นโดยบุคคลนั้น ๆ ไม่รู้ว่ามียาชื่อเป็นผู้รับเงินอุดหนุน	- มีการลงลายมือชื่อจริงทุกครั้งในการเบิก
๔. การนำรถยนต์ส่วนบุคคลไปใช้ในภารกิจส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวกับงานของทางราชการ	- มีการเขียนใบอนุญาตก่อนการใช้รถทุกครั้ง
๕. การนำทรัพย์สินของราชการไปใช้ส่วนตัว	- กากับดูแล ควบคุมการปฏิบัติงานให้ถูกต้อง
๖. เจ้าหน้าที่ที่มีการยกเลิกใบเสร็จรับเงินในระบบทำให้การรายงานการรับเงินประจำวันน้อยกว่าที่รับไว้จริง รับเงินและออกใบเสร็จรับเงินแล้วแต่ไม่มาเงินสด เช็ค นำฝากธนาคารในวันนั้น แต่มาฝากในภายหลังและอาจนำเงินไปใช้ส่วนตัวก่อน	- จัดทารายงานสถานะการเงินประจำวันหลังปิดบัญชีเป็นรายงานการรับเงินประจำวันน้อยกว่าที่รับไว้จริง รับปัจจุบันทุกวันและเสนอผู้บริหารในวันถัดไป
๗. การประเมินภาษีป้ายใช้อัตราการประเมินผิดประเภทใช้ฐานข้อมูลเดิมโดยไม่มีการออกสำรวจจริง	- จัดให้มีการสำรวจของเจ้าหน้าที่ก่อนการยื่นแบบทุกครั้ง
๘. การยื่นแบบเสียภาษีมีการลงเวลาอันหลังยื่นระยะเวลาที่กำหนด	- จัดให้มีการตรวจสอบแบบยื่นภาษีเมื่อใกล้ครบกำหนดยื่นแบบ แต่ละประเภท
๙. การสำรวจตรวจแบบป้ายขนาดป้ายสำรวจรู้เห็นเป็นใจกับผู้ยื่นให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน	- จัดให้มีการตรวจสอบแบบยื่นเสียภาษีโดยหน่วยงานตรวจสอบภายใน
๑๐. การอุทธรณ์การประเมินภาษีใช้ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลกับผู้อำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์	- จัดให้มีการตรวจสอบความสัมพันธ์ส่วนบุคคลส่วนได้ส่วนเสียกับผู้ยื่นแบบภาษี

๕.๓ การจัดซื้อจัดจ้าง

รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
๑. การตรวจรับงานโครงการมีการจ่ายสินบนเพื่อให้ตรวจผ่านไป	๑. ดาเนินการตามระเบียบพัสดุอย่างเคร่งครัด ๒. มีมาตรการส่งเสริมความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้าง
๒. การตรวจรับของเจ้าหน้าที่แต่ละคนใช้ดุลพินิจไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน	- จัดให้มีบรรทัดฐาน/คู่มือสำหรับการตรวจรับงานนั้น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน
๓. การตรวจการจ้างไม่ตรงตามรูปแบบราชการโดยมีการเรียกรับเงินหรือผลประโยชน์จากผู้รับจ้าง	๑. มีการตรวจสอบการจ้างต้องเป็นไปด้วยความถูกต้องโปร่งใสตรวจสอบได้ ๒. มีมาตรการส่งเสริมความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้าง
๔. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุเป็นไปอย่างไม่ถูกต้อง	- ส่งพนักงานเข้ารับการฝึกอบรม

๕.๔ การบริหารงานบุคคล

รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
๑. การเรียกรับผลประโยชน์เพื่อรับพนักงานเข้าทำงาน	- มีมาตรการการรับสินบน
๒. ความไม่โปร่งใสในการบริหารงานบุคคลมีการซื้อขายตำแหน่ง การประเมินความดีความชอบการแต่งตั้งโยกย้าย	๑. มีนโยบายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ๒. มีนโยบายบริหารความเสี่ยงการทุจริต
๓. การแต่งตั้งคณะกรรมการให้กับพรรคพวกมีระบบเส้นสายระบบอุปถัมภ์	๑. มีนโยบายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ๒. มีนโยบายบริหารความเสี่ยงการทุจริต
๔. กระบวนการสรรหาพนักงานไม่มีความโปร่งใส	- ประชาสัมพันธ์ทุกช่องทาง เพื่อความโปร่งใสในการสรรหาพนักงาน

๖. ขั้นตอนที่ ๖ การจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง

เป็นการประเมินการบริหารความเสี่ยงการทุจริตในกิจกรรมตามแผนบริหารความเสี่ยงของ **ขั้นตอนที่ ๕** ซึ่ง เปรียบเสมือนเป็นการสร้างตะแกรงดัก เพื่อเป็นการป้องกันหรือแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใด โดยการแยกสถานะ การเฝ้าระวัง ความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น ๓ สี ได้แก่ สีเขียว สีเหลือง สีแดง ดังนี้

สถานะสีเขียว : ไม่เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง ยังไม่ต้องทำกิจกรรมเพิ่ม

สถานะสีเหลือง : เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง แต่แก้ไขได้ทันท่วงที ตามมาตรการนโยบาย โครงการกิจกรรมที่เตรียมไว้ แผนใช้ได้ผล ความเสี่ยงการทุจริตลดลงค่าความเสี่ยงรวมไม่เกินระดับ ๖

สถานะสีแดง : เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายยังแก้ไขไม่ได้ ควรพิจารณา มาตรการ นโยบาย โครงการ กิจกรรมเพิ่มขึ้น แผนใช้ไม่ได้ผล ค่าความเสี่ยงรวมเกินระดับ ๖

สีแดง

เกินกว่าการยอมรับ

สีเหลือง

เกิดขึ้นแล้วแต่ยอมรับได้ควรมีกิจกรรมเพิ่มเติม

สีเขียว

ยังไม่เกิดเฝ้าระวังต่อเนื่อง

๗. ขั้นตอนที่ ๗ จัดทำระบบการบริหารความเสี่ยง แนวทางบริหารจัดการความเสี่ยง

๗.๑ (สถานะสีแดง Red) ค่าระดับความเสี่ยงรวม = ๗ , ๘ และ ๙ ความเสี่ยงอยู่ในระดับเกินกว่าการยอมรับ ควรมีแผนงาน มาตรการ กิจกรรมบริหารจัดการความเสี่ยงเพิ่มเติม

๗.๒ (สถานะสีเหลือง Yellow) ค่าระดับความเสี่ยงรวม = ๔ , ๕ และ ๖ ความเสี่ยงอยู่ในระดับเกิดขึ้นแล้วแต่ยอมรับได้ ควรมีกิจกรรมเพิ่มเติม

๗.๓ (สถานะสีเขียว Green) ค่าระดับความเสี่ยงรวม = ๑ , ๒ และ ๓ ค่าความเสี่ยงรวมอยู่ในระดับยังไม่เกิด ควรเฝ้าระวังต่อเนื่อง

๘. ขั้นตอนที่ ๘ การจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยง

การจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยงเพื่อรวบรวมผลการดำเนินการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในเทศบาล ตำบลริมเหนือ

๙. ขั้นตอนที่ ๙ การรายงานผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยง

เมื่อมีการจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยงแล้วขั้นตอนต่อไปที่ต้องดำเนินการ คือ การรายงานผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยงหากยังคงมีความเสี่ยงที่เหลืออยู่ควรมีการดำเนินมาตรการป้องกันความเสี่ยงในลำดับต่อไป

